

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

"ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום". (אלי ויזל)

יום ראשון י"ח תמוז תשע"ו

24 יולי 2016

ניתוח דו"ח האו"ם בדבר רצח היזידים

ביום רביעי 15.6.2016 שחררה הוועדה הבינלאומית הבלתי-תלויה לחקירת הרפובליקה הערבית הסורית את הדו"ח ה-11 שלה לכבוד הישיבה השלושים ושתיים של מועצת זכויות האדם של האו"ם (הגוף הממנה).

הדו"ח שפורסם תחת השם "הם באו להשמיד: פשעי דאע"ש כנגד היזידים" קובע כי דאע"ש ביצעו ועודם מבצעים רצח עם ביזידים. זוהי הפעם הראשונה שגוף רשמי של האו"ם הגדיר גוף שאינו מדינה כרוצח עם. קביעה זו מעלה שאלה על משמעויותיו של הדו"ח.

מבוא

בבוקר ה-3 באוגוסט 2014 פשטו כוחות דאע"ש על העיירה סינג'אר אשר בצפון עיראק ועל כפרים בסביבתה, כוחות הפְּשְׁמַרְגָּה (צבא החבל האוטונומי הכורדי בעיראק) ברחו, מה שהוביל להשתלטות מלאה של דאע"ש על העיר ועל האזור כולו. ימים ספורים לאחר הכיבוש, החלו דיווחים כי דאע"ש מבצעים זוועות שלא יתוארו נגד הקהילה היזידית: גברים נהרגים או נאלצים להמיר את דתם; נשים ונערות, חלקן בנות תשע, נמכרות בשוק כשפחות מין על ידי לוחמי דאע"ש; ובנים נקרעים ממשפחותיהם ומועברים בכפיה למחנות אימונים של דאע"ש. מהר מאוד התברר כי הזוועות הפוקדות את היזידים בשבי התרחשו באופן שיטתי בכל השטח שבשליטת דאע"ש בסוריה ובעיראק.¹

ההערכה היא כי לפחות 3,200 נשים וילדות יזידיות מוחזקות בשבי דאע"ש, רובן באזורים שבשליטת דאע"ש בסוריה. לא ניתן להעריך את מספר הילדים היזידים שהתאמנו או עדין מתאמנים עם כוחות דאע"ש, אף שברור כי נערים רבים אלו נאלצים להילחם במהלך מתקפות דאע"ש בסוריה. יש בנמצא פחות מידע זמין על גורלם ועל מקום הימצאם של גברים ונערים יזידים שנשבו ושרדו את המתקפה של דאע"ש באוגוסט 2014.² וועדת החקירה העצמאית הבינלאומית לרפובליקה הערבית של סוריה הוקמה ב-22 באוגוסט 2011 על ידי מועצת זכויות האדם של האו"ם וקיבלה מנדט לחקור את כל ההפרות לכאורה של משפט זכויות האדם הבינלאומי מאז מארס 2011 בסוריה.

וועדת החקירה

וועדת החקירה הבינלאומית הבלתי-תלויה על הרפובליקה הערבית הסורית הוקמה ב-22 באוגוסט 2011 על ידי מועצת זכויות האדם בהחלטה S-17/1 עם מנדט לחקור את כל ההפרות לכאורה של משפט זכויות האדם הבינלאומי מאז מארס 2011 ברפובליקה הערבית הסורית. על הוועדה הוטל גם לבסס, במידת האפשר, ראיות עובדתיות ונסיבתיות להוכחת הפשעים שבוצעו, כדי לזהות את האחראים במגמה להבטיח כי מבצעי ההפרות, כולל כאלה שעשויות להוות פשעים נגד האנושות, יישאו באחריות.³ הוועדה מונה ארבע חברים - יו"ר הוועדה - פאולו סרג'ו פיניירו (ברזיל), קארן קונינג אבו-זייד (ארצות הברית), קרלה דל פונטה (שווייץ) ו-Vitit Muntarbhorn (תאילנד).⁴

¹ הם באו להשמיד: פשעי דאע"ש כנגד היזידים, עמ' 3, פי 2.

² הם באו להשמיד: פשעי דאע"ש כנגד היזידים, עמ' 2.

³ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ICISyria/Pages/AboutCol.aspx>

⁴ ראה נספח א'

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

"ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום". (אלי ויזל)

תמצית פרקי הדו"ח

הקדמה

הדו"ח עוסק בפשעים שנעשו ע"י דאע"ש בסוריה כנגד הקהילה היזידית. הוא בוחן מספר רב של פשעים בינלאומיים, אולם תכליתו העיקרית הינה לבדוק האם דאע"ש מבצעים רצח עם ביזידים.⁵

הדו"ח מבוסס על 45 ראיונות עם ניצולים, מנהיגים דתיים, מברחים, פעילים, עורכי דין, אנשי רפואה ועיתונאים. חומר תיעודי רב שימש לאשש את המידע שנאסף על ידי הוועדה ובכללו - מאות הצהרות, צילומים, תמונות לוויין ודוחות, כמו גם את הממצאים העובדתיים של משלחת הבדיקה על מצב זכויות אדם בעיראק של נציבות האו"ם לזכויות אדם.⁶

מנדט

במהלך החקירה בסוריה הצליחה הוועדה לקבוע כי אלפי נשים וילדים יזידים מועברים בכפייה לסוריה.⁷ בהתאם למנדט הוועדה הדו"ח עוסק בפשעים שנעשו בתחומי סוריה, אולם יש צורך להבין את ההתנהלות של דאע"ש בעיראק שאיפשרה פשעים אלו.⁸ ולכן הראיות לאחריות הפלילית של מנהיגי ולוחמי דאע"ש אינן מוגבלות גיאוגרפית.⁹

החוק החל

הדו"ח מתבסס על אמנת האו"ם בדבר מניעתו וענישתו של הפשע "רצח עם" עליה חתומות סוריה ועיראק. ואשר הגדרתו את הפשע מצוטטת ללא שינויים באמנת רומא (המכוננת את בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג.¹⁰)

הדוח מדגיש את מוטיב הכוונה להשמדה בצורה מלאה או חלקית של קבוצה-

"האם התרחש רצח עם, על ידי הרג המוני או לא, תלוי בשאלה האם מתקיימת במוחו של העבריין, בעת ביצוע המעשה האסור, כוונה ספציפית להרוס, בשלמותה או בחלקה, קבוצה מוגנת באחת מהשיטות המפורטות, לצד כוונתו לבצע את המעשה המסוים".¹¹

החוקרים גורסים שאין עליהם לאמוד את הפשעים כשלעצמם, כי אם להסביר את המוטיבציה לפשיעה מצד הפושעים עצמם ושולחיהם. זוהי פרשנות מקובלת (אך בעייתית) של אמנת האו"ם. למעשה, כמעט כל פשע שנאה יכול להיכנס לקטגוריה של ניסיון לביצוע רצח עם כאשר הפרשנות אינה מכילה בתוכה את תהליך ההכנה הפרקטית לביצועו של פשע השמדת עם.

נסייג הערה אחרונה זאת בשני סייגים:

1. נראה שבמקרה בו אנו עוסקים, אין ספק לגבי ההליך הארגוני המאפשר לדאע"ש לבצע השמדה ממשית של היזידים ולכן הביקורת היא על אופי הפרשנות ולא על השימוש בה להוכחת האשמה של אנשי דאע"ש.
2. אמנת האו"ם הינה המסמך הרשמי היחיד (אמנת רומא מצטטת אותה ולכן אינה מהווה שינוי בדין הפלילי הבינלאומי בהקשר זה) המהווה תשתית להרשעה ברצח עם. הפרשנות הנ"ל של האמנה הינה מקובלת בקרב אנשי

⁵ הם באו להשמיד: פשעי דאע"ש כנגד היזידים, עמ' 3, פ' 3

⁶ שם, עמ' 3, פ' 4

⁷ שם, עמ' 4, פ' 5

⁸ שם, עמ' 4, פ' 7

⁹ שם, עמ' 4, פ' 8

¹⁰ שם, עמ' 4, פ' 9

¹¹ שם עמ' 5, פ' 13

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

המשפט הפילי הבינלאומי ובהעדר כלים נוספים המחדדים את ההבדל בין פשעי שנאה לרצח עם, נסמכת המערכת על “השכל הישר” של התובע והשופט.

בנוסף, דן הדו”ח גם בפשעים נגד האנושות שאינם רצח עם ואינם דורשים הוכחה לניסיון השמדה¹² ופשעי מלחמה¹³. מכלול הפשעים הללו הינם חלק וכשלעצמם גם הפרות של זכויות האדם.¹⁴

ממצאים¹⁵

המתקפה על סינג’ר ב-3 לאוגוסט 2014 – מאות יזידים נהרגו על הר סינג’אר (צפון עיראק) כתוצאה מהמצור והתנאים הקשים בה. ¹⁶ אם זאת, לוחמי דאע”ש התמקדו בתפיסת שבויים יזידים. ¹⁷ התנהלות לוחמי דאע”ש, כאשר לכדו אלפי יזידים במנוסתם, היתה ככל הנראה על בסיס דפוס שנקבע מראש, עם סטיות קלות בלבד. ¹⁸ לוחמי דאע”ש הפרידו גברים מנשים, למעט בנים שלא הגיעו לבגרות. השבויים הועברו תוך שעה לאתרי שבי במוסול, תל אהפר ו-Baaj, עמוק בתוך השטח שבשליטת דאע”ש.¹⁹

יחס דאע”ש לגברים ונערים מעל גיל 12 - הגברים הופרדו מהנשים והילדים, מי שסרב להתאסלם נרצח. אלו שהתאסלמו הועברו לעבודות כפיה. מי שניסה להימלט נרצח. מאוחר יותר נעשה ניסיון להשתמש בגברים על מנת לאסלם נשים וילדים. משפחות שבהן הנשים “התאסלמו” אוחדו, אולם באפריל או מאי 2015 הופרדו בשנית. החוקרים לא הצליחו לגלות מה עלה בגורלם של הגברים.

יחס דאע”ש לנשים וילדות מעל גיל 9 - נשים וילדים הועברו דרך מספר מקומות אחזקה²⁰, נשים נשואות ולא נשואות הופרדו.²¹ נערך רישום וצילום של הנשים.²² רכושן נגזל.²³ במקומות אלו סבלו הנשים והילדים מצפיפות גדולה ותחלואה וממחסור במזון, מים וטיפול רפואי. מאתרים אלו הועברו הנשים אשר בהמשך ישלחו לסוריה.²⁴

מאתרי אחזקה אלו, נלקחו הנשים למכירה. נשים פצעו את עצמן והתגלגלו בעפר על מנת לא להיראות מושכות בעיני “קונים” פוטנציאליים. חלק מהנשים התאבדו.²⁵

במקומות אחזקה אלו נעשו מספר בודד של מעשי אונס. “עובדה זו משמשת כדי להדגיש את המערכת האידיאולוגיה הנוקשה המסדירה את הטיפול של דאע”ש בנשים יזידיות ונערות כמו במיטלטלין, כמו גם השליטה של הארגון על רוב לוחמיו. האלימות המינית, כולל עבודות מינית, המבוצעים נגד נשים וילדות יזידיות נתונה לפיקוח הדוק על ידי דאע”ש, מתרחשת בדרך שנקבעה ומכבדת רק את זכות הקניין של “בעל” הנשים והנערות.”²⁶

¹² שם, עמ' 5, פי 14.

¹³ שם עמ' 5, פי 15.

¹⁴ שם עמ' 5, פי 16.

¹⁵ ראה הרחבה בנספח ב.

¹⁶ שם עמ' 7, פי 28.

¹⁷ שם, עמ' 7, פי 26.

¹⁸ שם, עמ' 7, פי 29.

¹⁹ שם עמ' 7, פי 30.

²⁰ שם, עמ' 10, פי 42.

²¹ שם, עמ' 10, פי 44.

²² שם, עמ' 10, פי 46.

²³ שם, עמ' 11, פי 47.

²⁴ שם, עמ' 11, פי 49-51.

²⁵ שם, עמ' 12, פי 52-53.

²⁶ שם, עמ' 12, פי 54.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

שמונים אחוז מהנשים הועמדו למכירה בעוד עשרים אחוז מהן הוגדרו כרכוש משותף של הארגון והועברו לבסיסים שונים של הארגון בעיראק ובסוריה.²⁷

לאחר העברת הנשים לסוריה הוקמה וועדה המסדירה את מכירת הנשים והוקמו שווקי עבדים בהם הן נמכרות. מסמכים של דאע"ש חשפו שקיימות תקנות קניה ומכירה המוסכמים בארגון. כמו כן הוקם שוק אינטרנטי.²⁸ מכירתן מותרת אך ורק לאנשי דאע"ש עצמם. והעונש על מכירה שאינה כזו הינו מוות (מה שמונע מכירה בחזרה למשפחות). כתוצאה מכך מחיר הפדיון מגיע עד כדי 40 אלף דולר.²⁹

לאחר שנרכשו, מוחזקות הנשים לרוב עירומות במקומות סגורים (על מנת למנוע בריחה). את הבנים לוקחים לתפילות ומחזירים לאימהותיהם.³⁰ נשים וילדות מגיל 9 חשופות לאונס חוזר ונשנה³¹ ומאוימות כי התנגדות תביא לאונס קבוצתי.³² הן מוכות באופן עקבי.³³ ניסיונות בריחה מביאים לענישה חמורה ובכלל זה רצח ילדי הנשים³⁴ ואונס קבוצתי.³⁵

נשים וילדות רבות תיארן כי אולצו להשתמש באמצעי מניעה כגוללות או זריקות.³⁶ לנשים אחרות לא ניתנים אמצעי מניעה כלל.³⁷

בנוסף אולצו הנשים לשמש כשפחות תוך השפלה והזנחה מתמדת.⁴⁰³⁹³⁸

יחס דאע"ש לילדים קטנים שהוחזקו עם אימהותיהם - דאע"ש מוכר נשים יזידיות יחד עם ילדיהם כ"חבילה".⁴¹ כאשר ילדה יזידית עוברת את גיל 9 היא מופרדת מאימה ונמכרת כשפחה.⁴² לוחמי דאע"ש משתמשים באלימות כלפי הילדים ולפעמים גם ברצח על מנת להעניש נשים יזידיות.⁴³ הילדים עדים לעיתים קרובות להתעללות בנשים,⁴⁴ מוכים לעיתים קרובות ע"י לוחמי דאע"ש,⁴⁵ סובלים ממחסור במזון ומים⁴⁶ ומהשפלות חוזרות ונשנות.⁴⁷

יחס דאע"ש לילדים יזידים בני למעלה משבע - ילדים יזידים מעל גיל שבע מופרדים מאימהותיהם.⁴⁸ ונלקחים למחנות אימונים בעיראק ובסוריה, שם הם נרשמים ומקבלים שמות מוסלמיים,⁴⁹ עוברים שטיפת מוח ואימון צבאי⁵⁰ ונכפת עליהם

²⁷ שם עמי 12 פי 55.
²⁸ שם, עמי 13-12, פי 58-57 וגם עמי 15, פי 75.
²⁹ שם, עמי 15, פי 76.
³⁰ שם, עמי 14, פי 63.
³¹ שם, עמי 14, פי 64.
³² שם, עמי 14, פי 65.
³³ שם, עמי 14, פי 66.
³⁴ שם, עמי 14, פי 67.
³⁵ שם, עמי 14, פי 68.
³⁶ שם, עמי 15, פי 69.
³⁷ שם, עמי 15, פי 70.
³⁸ שם, עמי 15, פי 72.
³⁹ שם, עמי 15, פי 73.
⁴⁰ שם, עמי 15, פי 74.
⁴¹ שם, עמי 17, פי 81.
⁴² שם, עמי 17, פי 82.
⁴³ שם, עמי 17, פי 83.
⁴⁴ שם, עמי 17, פי 84.
⁴⁵ שם, עמי 17, פי 85.
⁴⁶ שם, עמי 17, פי 86.
⁴⁷ שם, עמי 17, פי 87.
⁴⁸ שם, עמי 18, פי 92.
⁴⁹ שם, עמי 19, פי 94.
⁵⁰ שם, עמי 19, פי 95.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

זהות חדשה. תהליך זה אינו תוצר לוואי, כי אם מטרה בפני עצמו.⁵¹ לאחר האימון הילדים נשלחים למשימות כחלק מדאע"ש.⁵²

הרס מקדשים וקברי קדושים יזידים בידי דאע"ש - הדו"ח מונה שמות של אתרים קדושים שהוחרבו ע"י דאע"ש מידי לאחר הכיבוש של אוגוסט 2014.⁵³ כמו כן מציין הדוח כי בתי היזידים סומנו כדי להבדילם מבתיהם של שכניהם הערבים, לאחר מכן נבזזו הבתים וחלקם הוחרבו.⁵⁴

ניתוח משפטי⁵⁵

רצח עם

1. האם היזידים הינם "קבוצה מוגנת"?

"הוועדה קובעת, על בסיס הגדרות אובייקטיביות וסובייקטיביות, כי היזידים הם קבוצה דתית מוגנת כמשמעותו בסעיף 2 של האמנה למניעתו וענישתו של הפשע רצח עם."⁵⁶

2. האם דאע"ש ביצעו אחד או יותר מהמעשים האסורים כלפי היזידים

א. הריגת חברים בקבוצה היזידית המוגנת:

הוועדה מציינת את רצח האזרחים במתקפה על סינג'ר, את רצח השבויים בעיראק ובסוריה.⁵⁷ את רצח מאות הגברים שסירבו להמיר את דתם או נתפסו עם נשק. את טבח הנשים המבוגרות בקוצו.⁵⁸ הוועדה מציינת גם מספר מקרי התאבדות של נשים כרצח וזאת לאור פסיקות תקדימיות של ICTY.⁵⁹

ב. גרימת נזק חמור, בגוף או בנפש, לאנשים הנמנים עם הקבוצה היזידית המוגנת:

הוועדה קובעת כי המעשים הבאים שנעשו ע"י דאע"ש מהווים גרימת נזק חמור, בגוף או בנפש, לאנשים הנמנים עם הקבוצה היזידית המוגנת.⁶⁰

אונס ואלמוות מינית ובכלל זה עבודות מינית - האלימות המינית של דאע"ש נגד הנשים והילדות היזידיות, היא צעד "ברור בתהליך של השמדת ... הקבוצה - ההשמדה של הרוח, של הרצון לחיות, של החיים עצמם".⁶¹

שיעבוד – הוועדה מציינת את עבודות הכפיה של נשים בעבודות בית ושל גברים שנשבו בפרויקטים שונים, את הכאתם של המסרבים לעבוד בעבודות הכפיה ואת מכירתן ושלילת האוטונומיה של נשים ואמצעי השליטה הפיזיים והפסיכולוגיים המופעלים נגדן.⁶²

⁵¹ שם, עמ' 19, פי 96.
⁵² שם, עמ' 19, פי 97.
⁵³ שם, עמ' 19, פי 98.
⁵⁴ שם, עמ' 19, פי 99.
⁵⁵ ראה הרחבה בנספח ג'
⁵⁶ שם עמ' 20, פי 105.
⁵⁷ שם עמ' 21, פי 106.
⁵⁸ שם, עמ' 21, פי 107.
⁵⁹ שם עמ' 21, פי 110.
⁶⁰ שם, עמ' 22, פי 112.
⁶¹ שם, עמ' 24, פי 123.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

עינויים ויחס בלתי אנושי ומשפיל – הוועדה מציינת את הפרדת הנשים והילדים מהגברים, את אילוצם לצפות ברציחתם או העברתם למקום לא נודע, את הכאת הנשים והילדות שנאבקו במעשי אונס, שלא ביצעו מטלות שהוטלו עליהן, ושניסו לברוח או למנוע את הפרדת ילדיהן מעליהן, את מכירת בנותיהן בנות התשע של נשים יזידיות כשפחות מין ולקחת בניהן לשיטפת מוח וגיוסם לכוחות דאע'ש (הדגש כאן הוא על האימהות),⁶³ את יחסם של אנשי דאע'ש לנשים וילדות יזידיות כאל רכוש,⁶⁴ את הכאתם של ילדים, חשיפתם להתעללות המינית אותה עוברות אימהותיהן, למכירתן של אחיותיהם ולגיוס הכפוי של אחיהם, האימונים להורגם ולמוכרם וההתייחסות אליהם כאל “כופרים טמאים”⁶⁵ ואת שטיפת המוח והאימון הצבאי הכולל הכאה, אימון לפגועי התאבדות וצפייה בסרטוני תעמולה של דאע'ש, שעוברים ילדים מעל גיל 7 והשימוש שדאע'ש עושים בהם בפעולות איבה.⁶⁶

טרנספר כפוי – הוועדה מציינת את העברת היזידים לנקודות ריכוז ראשוניות ושניות, בנוסף להעברתן של נשים וילדים לאחר מכירתם באופן חוזר ונשנה.⁶⁷

ג. העמדת הקיבוץ בכוונה תחילה בתנאי-חיים שיש בהם כדי להביא לידי השמדתו הגופנית, כולו או מקצתו:

הוועדה מציינת את המצור על סינג'אר לאחר המתקפה של ה-3 באוגוסט 2014.⁶⁸ וטוענת כי האונס החוזר ונשנה של נשים וילדות בתנאי עבדות מינית, בתוך הקונטקסט שבו הן מקבלות מעט מזון ומים, לא מקבלות טיפול רפואי ומוכות מסיבות שונות מתוך מודעות וכוונה שתנאים אלו, יביאו למותן של נשים וילדות יזידיות עונה גם הוא לסעיף זה.⁶⁹

ד. קביעת אמצעים שכוונתם למנוע את הילודה בקיבוץ:

הוועדה מציינת את הפרדת הנשים והגברים,⁷⁰ אשר אינה מאפשרת לידות בתוך הקבוצה⁷¹ ואת האונס השיטתי של נשים המביא את הנאנסות, עקב הטראומה ו/או המסורת הקבוצתית, להימנע מהבאת ילדים לאחר מכן.⁷²

ה. העברת ילדי הקיבוץ לקיבוץ אחר בדרך כפייה:

הוועדה מציינת את מכירתן של ילדות מעל גיל 9 כשפחות מין, את העברתם של ילדים מעל גיל 7 למחנות האימונים שם הם “לומדים” כיצד להיות מוסלמים על פי הפרשנות של דאע'ש.⁷³

3. האם דאע'ש ביצעו את המעשים האסורים בכוונה להשמיד את היזידים כולם או חלקם?

הוועדה מצטטת מספר מקורות ובראשם מאמר שכותרתו “תחיית העבדות בשעה זו” שפורסם במגזין דאע'ש באנגלית (dabiq) אשר פורסם לפני ההתקפה על סינג'אר. על פי אותו המאמר יש להוציא את הגברים היזידים להורג ואת נשותיהם ניתן לשעבד.⁷⁴

62 שם, עמ' 24-25, פ' 125-128.

63 שם, עמ' 25, פ' 129-130.

64 שם, עמ' 25, פ' 131.

65 שם, עמ' 126, פ' 132.

66 שם, עמ' 26, פ' 133.

67 שם, עמ' 26, פ' 134-135.

68 שם, עמ' 26, פ' 138.

69 שם, עמ' 27, פ' 140.

70 שם, עמ' 27, פ' 143.

71 שם, עמ' 27, פ' 144.

72 שם, עמ' 27, פ' 145.

73 שם, עמ' 28, פ' 147.

74 שם, עמ' 29, פ' 154.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנשי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

אנשי דאע"ש קבעו מדיניות מוקדמת ביחס ליזידים ודאגו ליישמה בכל הגזרות בסינג'אר.⁷⁵ מרגע הכיבוש התמקדו אנשי דאע"ש ברדיפת היזידים כיזידים, גברים ונערים שלא המירו את דתם נרצחו, ילדים נלקחו ל"חינוך" כמוסלמים.⁷⁶ נשים שהיו בשבי דאע"ש מעידות כי במקומות הריכוז היו רק יזידיות.⁷⁷

בנוסף לכך מהשמדת המקדשים וקברי הקדושים היזידים ניתן להסיק את הכוונה להשמיד את הקבוצה ככזו.⁷⁸

פשעים נגד האנושות

בהורגו את הילדים, הנשים והגברים היזידים מבצע דאע"ש את הפשעים נגד האנושות - רצח והשמדה. בשיעבודן המיני של נשים וילדות יזידיות מבצע דאע"ש את הפשעים נגד האנושות- עבדות מינית, אונס, אלימות מינית, שיעבוד, עינוי, מעשים לא אנושיים אחרים ודיכוי חמור של החירות. באלצו את הגברים והנערים היזידים לעבוד בשירות הארגון ובהכנתו את המסרבים, הוא מבצע את הפשעים נגד האנושות- עבדות, עינויים ומעשים בלתי אנושיים אחרים. מעשים אלו נעשו באופן מפלה על בסיס הדת של הקורבנות ולכן מוגדרים גם כפשע נגד האנושות- רדיפה.⁷⁹

פשעי מלחמה

האוכלוסייה היזידית האזרחית שלא לקחה חלק בלחימה היתה קבוצת הקורבן המרכזית של פשעי דאע"ש. דאע"ש ביצעו את פשע המלחמה של תקיפת אוכלוסייה אזרחית.⁸⁰ בהורגם את השבויים והשביות היזידיות ביצעו אנשי דאע"ש את פשע המלחמה רצח.⁸¹ העברת הנשים היזידיות לסוריה, ובכלל זה ניצולן המיני, נעשה בהקשר של פעולה צבאית ולכן מהווה פשע מלחמה. במכירת הנשים ובשיעבודן המיני ביצעו ועדין מבצעים אנשי דאע"ש את פשעי המלחמה אונס, אלימות מינית ועבדות מינית.⁸² בנוסף לכך היחס אותו מקבלות הנשים ובכלל זה כל המעשים שנסקרו להלן מהווים גם את הפשעים עינויים, יחס אכזרי ופגיעה חמורה בחירות האישית.⁸³ ניצולם של ילדים בגילאים 7-15 מהווה את הפשעים- שימוש, גיוס וגיוס בכפיה של ילדים.⁸⁴

פגיעה בזכויות אדם

רצח העם, הפשעים נגד האנושות ופשעי המלחמה שביצעו דאע"ש ביזידים מהווים כשלעצמם פגיעה חמורה בזכויות אדם- הזכויות לחיים, חירות וביטחון, עבירה על איסור העינויים, ההתאכזרות וביצוע מעשים לא אנושיים, פגיעה בחופש הדת והאמונה ובאיסור העבדות. עקירתן ומכירתן של נשים וילדות מהווה סחר בבני אדם. גורלם הלא ידוע של אלפי גברים וילדים מהווה עקירה בכפיה.⁸⁵

75 שם, עמ' 29-30, פ', 155-156.

76 שם, עמ' 30, פ', 157-160.

77 שם, עמ' 30, פ', 161.

78 שם, עמ' 30, פ', 157.

79 שם, עמ' 31, פ', 168.

80 שם, עמ' 32, פ', 169.

81 שם, עמ' 32, פ', 170.

82 שם, עמ' 32, פ', 171.

83 שם, עמ' 32, פ', 172.

84 שם עמ' 32, פ', 173.

85 שם, עמ' 32, פ', 174.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

השפעות על הקהילה היזידית

כל 400,000 היזידים של סינג'אר נעקרו מהאזור.⁸⁶ מעט יזידים חזרו לכפרים מצפון להר לאחר כיבושם מחדש, ולאחר שהבתים בכפרים טוהרו ממטעני חבלה מאולתרים שדאע"ש השאירו, אולם רוב האוכלוסייה נמצאת במחנות עקורים באזור העיר דוהוק בצפון עיראק.⁸⁷

רבות מניצולות העבדות המינית נושאות את הטראומה ואין מטופלות כהלכה.⁸⁸ כמוהן גם ילדיהן שנשארו איתן. גם ילדים שאומנו ע"י דאע"ש נמצאים במצב דומה.⁸⁹

משפחות מתמודדות עם הטראומה של אלו שנקנו או הוברחו משבי, בעודן שרויות בחוסר ידיעה על מצב קרוביהם שנעלמו. רבות מהמשפחות מרוששות לאחר שהשתמשו בכל הונם לשחרור בני משפחה משבי.⁹⁰

נשים רבות אינן מצליחות לדאוג לעצמן ולילדיהן בהעדר הגברים. על מנת למנוע נישואים שאינם מבחירה יש צורך לדאוג להן לסיוע כלכלי.⁹¹

יזידים רבים היגרו מעיראק, רבים אחרים אינם יכולים לעשות זאת משום שהמסמכים הרשמיים שלהם נשארו מאחור והפרוצדורה של חידוש דרכון דורשת הכרה במותם של בני הזוג או האבות (על מנת שגבר אחר יוכל להעיד על הזהות, לפי הפרוצדורה בעיראק).⁹² מעל 1,000 נשים וילדים יזידים קיבלו טיפול רפואי ונפשי בגרמניה.⁹³ רבים אחרים היגרו באופן לא חוקי ונמצאים באירופה נתונים בידיהם של מבריחים ומסתכנים במסע בים. כ-1,500 יזידים נמצאים ביוון מחכים לאפשרות לבקש מקלט. האמצעים לאיתורם של יזידים נוספים בכלל אוכלוסיית הפליטים והמהגרים אינם מספקים.⁹⁴

בעיראק עצמה נשבר לחלוטין האמון בין הקהילה היזידית לבין השכנים. ניסיונות לפיוס עוד לא התרחשו.⁹⁵ קיים כעס בקהילה היזידית המופנה לממשל הכורדי עקב הנסיגה של הפשמרגה מאזור סינג'אר.⁹⁶ קיימת גם אכזבה מהקהילה הבינלאומית, משום שלא נעשה מאמץ משמעותי לשחרורם של השבויים והשביות היזידיות שעדין מוחזקים ע"י דאע"ש.⁹⁷

מחויבויות ואחריות

האמנה בדבר מניעתו וענישתו של הפשע רצח עם

צדדים החתומים על האמנה מחויבים לא רק להימנע מביצוע הפשע רצח עם, כי אם גם למנוע מאחרים לבצעו.⁹⁸ אי עמידה במחויבות זאת נמדדת ביכולתה האפקטיבית של המדינה החתומה למנוע ו/או להפסיק רצח עם. ה-ICJ קבע כי בין היתר יש

86 שם, עמ' 33, פי 175.
87 שם, עמ' 33, פי 176.
88 שם, עמ' 33, פי 177.
89 שם, עמ' 33, פי 178.
90 שם, עמ' 33, פי 179.
91 שם, עמ' 33, פי 180.
92 שם, עמ' 33, פי 181.
93 שם, עמ' 33, פי 182.
94 שם, עמ' 33, פי 183.
95 שם, עמ' 34, פי 184.
96 שם, עמ' 34, פי 185.
97 שם, עמ' 34, פי 186.
98 שם, עמ' 34, פי 188.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

לקחת בחשבון את המרחק הגיאוגרפי מזירת האירועים והקשרים הפוליטיים או האחרים של המדינה עם שחקנים מרכזיים באירועים. המחויבות חלה על מדינה ברגע שהיא מכירה בסיכון להתפרצות רצח עם או על כך שפרץ.⁹⁹

ב-7 לאוגוסט 2014 הצהיר הנשיא ברק אובמה, כי לבקשת ממשלת עיראק, ארה"ב מתחילה מבצע להצלת אזרחים עיראקים בציינו כי מטרת המבצע הינה "למנוע מעשים אפשריים של רצח עם". כוחות אמריקאים, עיראקים, בריטיים, צרפתיים ואוסטרלים היו מעורבים בהצנחת הסיוע. הפצצות אמריקאיות סיעו לפתוח מסדרון מילוט.¹⁰⁰ מאז, קואליציה של מדינות תוקפת את דאע"ש בעיראק וסוריה. גם קואליציה של סוריה, אירן, עיראק ורוסיה מקיימת שיתוף פעולה למלחמה בדאע"ש. אף גורם אחר מלבד אובמה לא ציין את ההקשר של מניעת רצח עם.¹⁰¹

באמצעות ראיות לקיום קשרים של מדינות עם דאע"ש, יש לבחון האם הן מפרות את המחויבות שלהן.¹⁰²

נדרשת חקירה נוספת על מנת לקבוע האם מדינות ובעיקר סוריה ועיראק, הפרו את מחויבותן לאור האמנה. האם נעשו כל המאמצים האפשריים כדי למנוע את רצח העם. במיוחד יש לבחון את נסיגת הפשמרגה.

כמו כן, אין נתונים על ניסיונות חילוץ של ממשלות סוריה ועיראק את הנשים והילדים החטופות.¹⁰³

אף מדינה לא עשתה מאמץ להעמיד לדין את הלוחמים, המנהיגים והתומכים של דאע"ש באשמת רצח עם כמתחייב מסעיף 1 של האמנה.¹⁰⁴

מנגנון משפטי לאומי ובינלאומי

סוריה ועיראק שתיהן אינן חתומות על אמנת רומא ולכן אינן בתחום השיפוט של בית הדין הבינלאומי הפלילי (ICC) שהוא הטריבונל היחיד שיכולה להיות לו כרגע סמכות שיפוטית ביחס לפשעים אלו.¹⁰⁵ ניתן לעקוף מעקש זה ע"י הסמכה של בית הדין ע"י מועצת הביטחון לדון בסוגיה, אולם הצעה דומה לאפשר לבית הדין לדון בפשעים המתבצעים בסוריה הופלה ב-22 במאי 2014 בוטו של סין ורוסיה.¹⁰⁶ כמו כן, לא נעשה שום מאמץ להקמת טריבונל לענישת הפשעים בסוריה.¹⁰⁷ על כן הנתב הזמין לתביעה כנגד פשעי דאע"ש נגד היזידים הינו בשיפוט מקומי. לשם כך, על סוריה ועיראק (כל אחת בנפרד) לחוקק חוקים נגד רצח עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה.¹⁰⁸

מסקנות

דאע"ש ביצעו ועודם מבצעים רצח עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה כנגד הקהילה היזידית.¹⁰⁹

למרות שרצח המוני של גברים, נשים וילדים אכן התרחש, אין זו דרך הביצוע המרכזית של רצח העם. דאע"ש ביקשו – ועודם מבקשים - להשמיד את היזידים בדרכים רבות המוגדרות באמנה למניעתו וענישתו של הפשע רצח עם. ביניהן הרג; עבדות מינית, שעבוד, עינויים ויחס בלתי אנושי ומשפיל, דרך טרנספר בכפייה, גרימת חבלה חמורה ופגיעה נפשית; גרימה של תנאי החיים שמביאים מוות איטי; הטלת אמצעים כדי למנוע מילדים יזידים להיולד, כולל המרת דת של מבוגרים בכפייה, הפרדה

99 שם, עמ' 34, פ' 189.
100 שם, עמ' 35, פ' 190.
101 שם עמ' 35, פ' 191-192.
102 שם, עמ' 35, פ' 193.
103 שם, עמ' 35, פ' 194.
104 שם, עמ' 35, פ' 195.
105 שם, עמ' 36, פ' 196.
106 שם, עמ' 36, פ' 197.
107 שם, עמ' 36, פ' 198.
108 שם, עמ' 36, פ' 199-200.
109 שם, עמ' 36, פ' 201.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנשי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

בין גברים ונשים וטראומה נפשית; העברת ילדים יזידים מהמשפחות שלהם והצבתם עם לוחמי דאע"ש, ובתוך כך ניתוקם מן האמונות והמנהגים של הקהילה הדתית שלהם. הצהרותיהם הפומביות של אנשי דאע"ש מראים בבירור כי מטרתם להשמיד את היזידים של סינג'אר כולם או חלקם.¹¹⁰

כמו כל רצח עם, רצח עם זה נובע מהחשיבה המעוותת של הרוצחים כי העולם יהיה מקום טוב יותר ללא הקורבנות.¹¹¹

דאע"ש פוגעים ביחידים יזידים כשלב בניסיונם להרוס את הקהילה הדתית כמכלול. “זהו רצח עם המושג ע"י השחתה של ילדות בנות תשע בשוק עבדים מוקפות בגברים המנופפים בתגי מחיר, ע"י כליאת נשים וילדים בחדרים, ע"י אימון ילדים קטנים לרצוח את אביהם. זהו רצח עם שתוכנן ע"י לוחמים גברים השבוים באידיאולוגיה הגורסת כי על ידי ביצוע חלק מן הפשעים האיומים ביותר שניתן להעלות על הדעת, הם משפרים את החברה בה הם חיים.”¹¹²

למעלה מ-3,200 נשים וילדים יזידים עדין מוחזקים ע"י דאע"ש. רובם בסוריה בה נשים וילדות יזידיות ממשיכות להיות שפחות מין וילדים יזידים עוברים שטיפת מוח ואימון צבאי. אלפי גברים וילדים נעדרים. פשעים אלו מעולם לא הופסקו. רצח היזידים נמצא בעיצומו.¹¹³

המלצות

הוועדה ממליצה לקהילה הבינלאומית ולגופי א"ם שונים ובכלל זה מועצת הביטחון והעצרת הכללית להמשיך לעקוב אחר מצבם של היזידים, לאמץ את הד"ח ולפעול להסמכת גוף משפטי בינלאומי לדון בזוועות שמבצע דאע"ש.

לממשלות סוריה, עיראק והחבל הכורדי היא קוראת לאשרר את אמנת רומא.

לממשלת סוריה לחוקק את הוראות האמנה למניעתו וענישתו של הפשע רצח עם כחוק לאומי ולהעמיד לדין חברי דאע"ש המעורבים בפשעים שבוצעו בסוריה נגד יזידים.

לממשלת עיראק ולממשל החבל הכורדי לשמר ולתעד קברי אחים במטרה לשמר רעיות לפשעי דאע"ש (הקהילה הבינלאומית מתבקשת לסייע בהליך זה), לקדם תהליך פיוס בין הקהילה היזידית ובין מוסלמים ערבים וכורדים. לערוך חקירה ציבורית ושקופה של הנסיבות שהביאו לנסיגת הפשמרטה מסינג'אר בראשית אוגוסט 2014 ולוודא כי הקהילה היזידית מעורבת ומיועדת תדיר על החקירה. לכוון תהליך ברור ומואץ להנפקת מסמכי זיהוי עבור הקהילה היזידית שעזבה את סינג'אר ולעבוד באופן יעיל עם הקהילה בסינג'אר כולל אלו שכרגע עקורים, על מנת ליצור מסגרת ביטחונית שתענה באופן אפקטיבי על דאגותיהם.

לכוחות הבינלאומיים הנלחמים בדאע"ש ולממשלת סוריה להבטיח שכל היזידים שעדין מוחזקים בשבי דאע"ש בסוריה ישוחררו במהלך מבצעים צבאיים, כמו גם לדאוג לתוכניות לסיוע ושיקום הניצולים.

לקהילה הבינלאומית ולארגונים המעורבים בסיוע לעקורים והפליטים היזידים לממן ולגייס סיוע פסיכולוגי לצד הכשרת גורמים מקומיים לסיוע. לקדם תכניות לעצמאות כלכלית וחברתית של נשים יזידיות ולקדם את זכויותיהם של הפליטים היזידים ובכלל זה האצת תהליך המקלט.

110 שם, עמ' 36, פ' 202.

111 שם, עמ' 36, פ' 203.

112 שם, עמ' 36, פ' 204.

113 שם, עמ' 37, פ' 205.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנשי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

סיכום הוועד למאבק ברצח עם- משמעויות הדו"ח

מטרתו העיקרית של הדו"ח כפי שמצוין בו, היא להוכיח כי דאע"ש ביצעו ועודם מבצעים רצח עם ביזידים. בתוך כך, מתיימר הדו"ח להראות כי דאע"ש מבצע רצח עם ביזידים בכל האופנים שמוגדרים ע"י אמנת האו"ם ואף דורש העמדה לדין של לוחמי ומנהיגי דאע"ש בגין רצח עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה. זאת תוך הדגשה כי לא צריך להתבצע רצח על מנת לבצע רצח עם.

הדוח מציג עדויות לביצוע מספר רב של פשעים שמהווים מעשה אסור כלפי קבוצה מוגנת (במקרה זה היזידים) על פי אמנת האו"ם, תוך שהוא מפרט את המעשים שנעשו, בכדי להוכיח סוגים שונים של מעשים אסורים. הדו"ח מתמקד בעיקר בשעבוד מיני של נשים יזידיות וחטיפת ילדים יזידים לשירות בארגון, כמרכז פשעי דאע"ש.

בנוסף, מראה הדו"ח כי אין ספק בדבר כוונתם של אנשי הארגון להשמיד את היזידים כקבוצה דתית; הצהרותיהם החוזרות ונשנות חושפות אמת זו (במובן זה- הדו"ח אינו חושף אמת חדשה). על כן, מצליח הדו"ח להוכיח את קיומו של רצח עם על פי הגדרת האו"ם.

אף על פי כן, קריאת הדו"ח מעלה ספק גדול לגבי התכלית לשמה קובע הדו"ח קביעה זאת: הדו"ח מציין כי בשבי דאע"ש נמצאות כ-3,200 נשים וילדים, בעוד הקבוצה המוגנת אליה מתייחס הדו"ח הינה הקהילה היזידית של סינג'אר אשר מונה כ- 400,000 בני אדם אשר רובם ככולם יצאו מכלל סכנה. עושה רושם כי הוועדה מנסה להתמודד עם המיעוט היחסי של נרצחים (אשר אינו נובע מחוסר הכוונה של דאע"ש אלא מהפעולה הבינלאומית בכלל והכורדית בפרט, שמנעה את המשך הטבח) ע"י העצמת קטגוריות אחרות ובהדגשה יתירה את האינסוס של נשים וילדות, וזאת על מנת לקבוע כי רצח העם עודנו מתרחש.

לא ברור מה משרתת הגדרת הפשע במציאות, זאת בעיקר לאור העובדה שהדו"ח אינו חושף ממצאים חדשים שלא היו ידועים בעבר וכי כבר בימים הראשונים למצור על סינג'אר כפי שמתואר בדו"ח, הגדיר נשיא ארה"ב ברק אובמה, את תכלית הפעולה של הצבא האמריקאי- מניעת רצח עם.

אנו סבורים כי מטרת ההגדרה של פשעי דאע"ש נגד היזידים כרצח עם בעת הזו, איננה סיוע הפשע וסיוע לקורבנות, אלא לשרת תכליות אחרות של וועדת החקירה ובראשן הסמכת ה-ICC או טריבונל שיוקם אד הוק לדון בפשעים המתבצעים בסוריה ובכלל זה פשעי משטר אסד, לראיה המלצות הוועדה המחולקות לשתי קטגוריות מרכזיות –

1. שיקום הניצולים – המלצות אינן נוגעות בפיצוי מצד הרוצחים (משום שדאע"ש אינו גוף שהאו"ם יכול או מעוניין לעבוד מולו) ולכן הדרישות מהגורמים השונים הינה בעיקר להכיר בטראומה האינדיבידואלית של הקורבנות ולסייע להם בשיקום.

2. המלצות להעמדה לדין של הפושעים ובעיקר ליצירת המסגרת המשפטית שתאפשר העמדה כזו לדין. אולם בהקשר זה הוועדה לא חשפה בדו"ח את הפושעים הספציפיים אותם היא מציעה להעמיד לדין! במובן זה, דרישות אלו נראות כמו ניסיון של הוועדה לעקוף מעקשים פוליטיים להחלת הדין הבינלאומי בסוריה ע"י שימוש פוליטי במצוקה היזידית.

הוועדה הוקמה מלכתחילה על מנת לחקור את הפשעים נגד האנושות המתבצעים במלחמת האזרחים בסוריה ומנסה כבר מספר שנים להביא להסמכת גוף משפטי שכזה ומוסדות האו"ם נמנעו מיישום המלצות דומות בעבר. הוועדה "זקוקה" למושג רצח עם ולפשעים שנעשו בעיראק על מנת לקדם מטרה ראויה אחת על חשבון מטרה ראויה אחרת.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

התנהלות זו יוצרת רושם כוזב כאילו הקהילה הבינלאומית מנסה להגדיר רצח עם בעודו מתרחש ומנסה ליצור תגובה, בעוד בפועל רצח העם לא הוגדר בשיאו ככזה, המאבק ברוצחים מתנהל בדחיפות נמוכה (ביחס לסדר גודל הפשעים שהם מבצעים) וגם ההמלצות עצמן אינן מציעות שינוי מהותי במציאות. במובן זה, ניתן לגרוס כי הוועדה לוקחת חלק בטשטוש המושג רצח עם, לפחות במידה בה היא מתימרת לפעול נגדו.

יש להבין ביקורת זאת גם בהקשר רחב של ביקורת על אופייה ה'בדיעבדי' של אמנת האו"ם. מציאות בה נדרשת הוועדה להוכיח בעיקר לאחר מעשה כי התרחש רצח עם, משמרת מצב בו נפתחת האפשרות להשתמש בדין הפלילי הבינלאומי להענשת הפושעים (לאחר שפשעו) אולם לא נוצרים כלים לעצירתו ו/או למניעתו המוקדמת של הפשע (זאת בניגוד למאמץ הבינלאומי לכוון את האחריות להגן כנורמה בינלאומית).

יתרה מכך, את רוב המלצות הוועדה ניתן היה להמליץ גם ללא ההיזקקות להגדרה רצח עם (ועל חלקן הארי כבר המליצה בעבר) ואילו את הפעולות הנדרשות למאבק ברצח עם הוועדה אינה ממליצה.

חשוב לציין כי הדו"ח מתפרסם בתקופה בה רצח העם בסודן הולך ומתעצם ולשם לא נשלחת וועדת חקירה מסוג זה ויותר מכך על אף שהתובע הכללי ב-ICC הגדיר את המעשים בדבר כרצח עם, אף מנהיג בעולם לא משתמש בהגדרה זו.

על אף הביקורת הנ"ל נציין כי במידה והדו"ח יאומץ ע"י העצרת הכללית ומועצת הביטחון, ניתן יהיה להפעיל מנגנונים נוספים מעבר לאלו המומלצים בדו"ח על מנת להיאבק בדאע"ש מתוך המחויבות למניעת רצח עם הנגזרת מאמנת האו"ם. יתר על כן, יחייב הדבר את כל המדינות החתומות על האמנה לפעול לסיום הפגיעה ביזידים ע"י דאע"ש.

לאור זאת, עלינו לפעול לאימוץ החלטות הוועדה בשלב ראשון ולהפעלת מנגנונים נוספים של מועצת הביטחון של האו"ם בשלב שני.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

נספח א' - חברי וועדת החקירה הבינלאומית הבלתי- תלויה על הרפובליקה הערבית הסורית

י"ר הוועדה - פאולו סרג'ו פיניירו (ברזיל) – דיפלומט ומשפטן. כיהן כמדווח המיוחד על מצב זכויות האדם במיאנמר. בשנת 2011, הוא מונה לי"ר ועדת החקירה הבינלאומי על סוריה. שימש כמדווח המיוחד עבור האו"ם בבורנדי מן 1995 עד 1999 והיה חבר של תת-הוועדה על קידום והגנה על זכויות האדם. בשנת 2003, מונה כממחה עצמאי, בדרגת סגן מזכיר הכללי, להכין מחקר על התופעה הגלובלית של אלימות נגד ילדים, אשר הוצג בפני העצרת הכללית בשנת 2006. שימש כאחד משבעה הנציבים של ארגון הנציבות הבין-האמריקנית של מדינות אמריקה על זכויות אדם, בשנים 2004-2011, עם אחריות מיוחדת לזכויות ילדים. בברזיל, כיהן כמזכיר המדינה לזכויות אדם תחת הנשיא פרננדו אנריקה קרדוזו.¹¹⁴

קארן קונינג אבו-זייד (ארצות הברית) – עבדה בתור ראשת משלחת נציבות האו"ם לפליטים (UNHCR) בסרייבו במהלך מלחמת בוסניה. לפני שהצטרפה לאו"ם, אבו-זייד מרצה במדעי המדינה ולימודי איסלאם.¹¹⁵

קרלה דל פונטה (שווייץ) - יועצת משפטית שוויצרית לשעבר, מונתה כתובעת בבית הדין הפלילי הבינלאומי ליוגוסלביה לשעבר (ICTY) ובבית הדין הפלילי הבינלאומי לרואנדה (ICTR). ניהלה חקירה מטעם הפרלמנט האירופי על האשמות של סחר באיברים על ידי צבא השחרור האלבני בקוסובו. דל פונטה שימשה כשגרירת שוויץ לארגנטינה משנת 2008 עד פברואר 2011.¹¹⁶

Vitit Muntarbhorn (תאילנד) - מומחה ופרופסור למשפט זכויות האדם הבינלאומי באוניברסיטת Chulalongkorn בבנגקוק, תאילנד. הוא שימש כמדווח של האו"ם על מכירת ילדים, זנות ילדים ופורנוגרפיית ילדים בשנים 1990-1994. ב-2004 זכה בפרס אונסקו לחינוך לזכויות אדם. מונה כמדווח של האו"ם על מצב זכויות האדם בדמוקרטיה העממית של קוריאה (צפון קוריאה) בשנת 2004. המינוי שלו הסתיים ביוני 2010. במהלך שש שנות שירותו, דחתה צפון קוריאה שוב ושוב את בקשותיו לפגישות. כיהן כחבר ועדת המומחים בדבר החלת אמנות והמלצות של ארגון העבודה הבינלאומי, וכיהן כממחה או יועץ של מועצת זכויות האדם, נציבות האו"ם לפליטים, UNICEF, FAO, UNDP, אונסק"ו, ארגון הבריאות העולמי ואוניברסיטת האו"ם. היה מעורב בעיבודו של עקרונות יוגיאקרטה על זכויות הלהט"ב.¹¹⁷

¹¹⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Paulo_S%C3%A9rgio_Pinheiro

¹¹⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Karen_Koning_AbuZayd

¹¹⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Carla_Del_Ponte

¹¹⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Vitit_Muntarbhorn

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

נספח ב' – תמצית ממצאי הוועדה

המתקפה על סינג'אר ב-3 לאוגוסט 2014

במהלך המתקפה על אזור סינג'אר התמקדו לוחמי דאע'ש בתפיסת שבויים יזידים.¹¹⁸ מאות מבין אלו שהצליחו לחמוק משבי ולעלות על ההר נהרגו עקב תנאי החום והמחסור בטרם יצירת מסדרון החילוץ ב-7 לאוגוסט 2014.¹¹⁹

לוחמי דאע'ש שבו אלפי יזידים בכפריהם או בכבישים במהלך מנוסתם בין ה-3 ל-5 באוגוסט 2014. כמעט כל הכפרים התרוקנו תוך 72 שעות, למעט הכפר Kocho אשר לא התרוקן עד 15 באוגוסט 2014. התנהלות לוחמי דאע'ש, כאשר לכדו אלפי יזידים במנוסתם, היתה ככל הנראה על בסיס דפוס שנקבע מראש, עם סטיות קלות בלבד.¹²⁰

לוחמי דאע'ש הפרידו גברים מנשים, למעט בנים שלא הגיעו לבגרות, שהורשו להישאר עם אימהותיהם. השבויים הועברו תוך שעה לאתרי שהייה זמניים. מפקדי המבצע של דאע'ש הורו על העברת השבויים למקומות אלה, הממוקמים בתוך אזור סינג'אר ובנפת החסקה בסוריה, ללוחמים ולמחסומים שלהם על ידי מכשירי קשר וטלפונים ניידים. העברות שניות נערכו מאוחר יותר בצורה מסודרת, עם אוטובוסים וכלי רכב גדולים לאתרי שבי במוסול, תל אהפר ו-Baaj, עמוק בתוך השטח שבשליטת דאע'ש.¹²¹

יחס דאע'ש לגברים ונערים מעל גיל 12

לאחר הפרדתם מהנשים ומהילדים רצחו דאע'ש את כל הגברים שנשאו נשק ו/או סירבו להתאסלם. הרצח נעשה ברובו בירה ובחלקו בשיסוף גרונות. את המתים השאירו ברחובות ללא קבורה. רוב מקרי הרצח נעשו בקבוצות של שניים עד עשרים קורבנות, אולם בשני מקרים שתועדו נרצחו באחד 80 גברים (בכפר Qani) ובשני מספר מאות (בכפר קוצ'ו). במקרים רבים הרצח נעשה לעיני הנשים והילדים.¹²²

את הגברים העבירו לאתרים בהם עבדו בעבודות כפיה והוכרחו לגדל זקנים, להתפלל ולקיים מצוות דת מוסלמיות. אלו שניסו לברוח נורו למוות.¹²³

הדו"ח מתאר כיצד בסוף אוגוסט ותחילת ספטמבר השתמשו דאע'ש בגברים בניסיון להמיר את דתן של הנשים והילדים, וכיצד משפחות של מומרים הועברו לכפרים מסוימים.¹²⁴ מכפרים אלו לא ניתן היה לצאת. גברים הוצאו מהם לעבודות כפיה ונשים ללא ילדים נחטפו.¹²⁵ כפרים אלו רוקנו באפריל או מאי 2015 והמשפחות הופרדו בשנית. החוקרים לא הצליחו לגלות מה עלה בגורלם של הגברים.¹²⁶

יחס דאע'ש לנשים וילדות מעל גיל 9

¹¹⁸ שם, עמ' 7 פי 26.
¹¹⁹ שם עמ' 7 פי 28.
¹²⁰ שם, עמ' 7 פי 29.
¹²¹ שם עמ' 7 פי 30.
¹²² שם, עמ' 9-8, פי 32-36.
¹²³ שם, עמ' 9 פי 37.
¹²⁴ שם עמ' 9 פי 38-39.
¹²⁵ שם עמ' 9 פי 40.
¹²⁶ שם, עמ' 9 פי 41.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנשי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

נשים וילדים הועברו דרך מספר מקומות אחזקה¹²⁷, הראשון ביניהם בדרך כלל היה בתוך אזור סינג'אר שם הוחזקו לרוב פחות מ-24 שעות לפני שהועברו לתל אהפר, מוסול או baaj.¹²⁸ נשים נשואות ולא נשואות הופרדו. ילדות מתחת לגיל שמונה וילדים לא הופרדו מאימהותיהם.¹²⁹ לוחמי דאע'ש ערכו רישום של הנשים הכולל שם, גיל, כפר המוצא, האם היא נשואה ומספר ילדים. כמו כן צילמו את הנשים.¹³⁰ דברי ערך כולל טלפונים סלולריים נאספו מהנשים.¹³¹ בכפר קוצ'ו נרצחו ב-16 לאוגוסט 2014 כל הנשים מעל גיל 60 לאחר שהופרדו מקבוצת הנשים.¹³²

הנשים והילדים רוכזו והועברו מאתר לאתר, אתרים אלו הכילו לפעמים מאות ואלפי נשים יזידיות ונשמרו ע"י כוחות מזוינים. באתרים אלו היתה אספקה חסרה של מזון ומים לצד צפיפות גדולה. התחלואה באתרים הייתה גבוהה וטיפול רפואי לא ניתן בהם. מאתרים אלו הועברו הנשים אשר יגיעו מאוחר יותר לסוריה.¹³³

מרגע ההגעה לאתרי האחזקה הללו, נכנסים לוחמי דאע'ש לחדר, "בוחרים" נשים ולוקחים אותן. הדו"ח מתאר ניסיונות נואשים של נשים לפצוע את עצמן ולהתגלגל בעפר על מנת לא להיראות מושכות בעיני "קונים" פוטנציאליים. חלק מהנשים התאבדו.¹³⁴

“בעוד שדווחו מקרים בודדים של אונס שביצעו לוחמי דאע'ש באתרי החזקה בתל אפאר ומוסול, אונס המוני של נשים וילדות יזידיות לא התרחש. זאת למרות העובדה שמאות נשים וילדות שנשבו באתרים, מוקפות עשרות צעירים, חמושים. עובדה זו משמשת כדי להדגיש את המערכת האידיאולוגיה הנוקשה המסדירה את הטיפול של דאע'ש בנשים יזידיות ונערות כמו במיטלטלין, כמו גם השליטה של הארגון על רוב לוחמיו. האלימות המינית, כולל עבדות מינית, המבוצעים נגד נשים וילדות יזידיות נתונה לפיקוח הדוק על ידי דאע'ש, מתרחשת בדרך שנקבעה ומכבדת רק את זכות הקניין של “בעלי” הנשים והנערות.”¹³⁵

שמונים אחוז מהנשים הועמדו למכירה, הדו"ח מתאר את אופני המכירה השונים. עשרים אחוז מהנשים הוגדרו כרכוש משותף של הארגון והועברו לבסיסים שונים של הארגון בעיראק ובסוריה.¹³⁶

כלל המאוחר ב-17 לאוגוסט 2014 החל דאע'ש להעביר קבוצות של בין 50 ל-300 נשים למכירה בדקאה שבסוריה.¹³⁷ הוקמה וועדה המסדירה את מכירת הנשים והוקמו שווקי עבדים בהם הן נמכרות. מסמכים של דאע'ש חשפו שקיימות תקנות קניה ומכירה המוסכמים בארגון. כמו כן הוקם שוק אינטרנטי.¹³⁸

חלק מהנשים הועברו לסוריה על ידי הלוחם שרכש אותן בעיראק או ע"י מכירה אישית של קונה ראשון עיראקי לקונה שני סורי (מדובר בציון מקום מושבו ולא באזרחותו משום שלוחמי דאע'ש מגיעים מכל רחבי העולם).¹³⁹

לאחר שנרכשו, מוחזקות רוב הנשים במקומות שונים, רובם ככולם סגורים, לרוב ללא לבוש (על מנת למנוע בריחה). את הבנים לוקחים לתפילות ומחזירים לאימהותיהם.¹⁴⁰ נשים וילדות מגיל 9 חשופות לאונס חוזר ונשנה¹⁴¹ ומאיומות כי התנגדות

¹²⁷ שם, עמ' 10, פ' 42.
¹²⁸ שם, עמ' 10, פ' 43.
¹²⁹ שם, עמ' 10, פ' 44.
¹³⁰ שם, עמ' 10, פ' 46.
¹³¹ שם, עמ' 11, פ' 47.
¹³² שם, עמ' 11, פ' 48.
¹³³ שם, עמ' 11, פ' 49-51.
¹³⁴ שם, עמ' 12, פ' 52-53.
¹³⁵ שם, עמ' 12, פ' 54.
¹³⁶ שם, עמ' 12, פ' 55.
¹³⁷ שם, עמ' 12, פ' 56.
¹³⁸ שם, עמ' 12-13, פ' 57-58 וגם עמ' 15, פ' 75.
¹³⁹ שם, עמ' 13, פ' 61.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

תביא לאונס קבוצתי.¹⁴² הן מוכות באופן עיקבי.¹⁴³ ניסיונות בריחה מביאים לענישה חמורה ובכלל זה רצח ילדי הנשים¹⁴⁴ ואונס קבוצתי.¹⁴⁵

נשים וילדות רבות תיארן כי אולצו להשתמש באמצעי מניעה כגוללות או זריקות.¹⁴⁶ לנשים אחרות לא ניתנים אמצעי מניעה כלל.¹⁴⁷ הוועדה מסבירה כי היה קשה לשוחח עם העדות על הריונות ועל מחלות בהן נדבקו כתוצאה מהאונס, אולם המרואיינות אמרו שהריונות כאלו בהכרח היו.¹⁴⁸

בנוסף, אולצו הנשים לעבוד במשק הבית של שוביהם ולטפל בילדיהם.¹⁴⁹ זאת בזמן שהן וילדיהן לא מקבלים מספיק מזון ומים¹⁵⁰ ובזמן שהן מושפלות מילולית באופן תדיר.¹⁵¹

מכירתן של יזידיות לאנשים מותרת אך ורק לאנשי דאע"ש עצמם. העונש על מכירה שאינה כזו הינו מוות (מה שמונע מכירה בחזרה למשפחות). כתוצאה מכך, בעוד שנשים וילדים יזידים נמכרים בין הלוחמים בסכומים הנעים בין 200 דולר ל-1,500 דולר, הן נמכרות בחזרה למשפחות בסכומים הנעים בין 10,000 ל-40,000 דולר.¹⁵²

יחס דאע"ש לילדים קטנים שהוחזקו עם אימהותיהם

דאע"ש מוכר נשים יזידיות יחד עם ילדיהם כ"חבילה".¹⁵³ כאשר ילדה יזידית עוברת את גיל 9 היא מופרדת מאימה ונמכרת כשפחה.¹⁵⁴ לוחמי דאע"ש משתמשים באלמות כלפי הילדים ולפעמים גם ברצח על מנת להעניש נשים יזידיות.¹⁵⁵ הילדים עדים לעיתים קרובות להתעללות בנשים,¹⁵⁶ מוכים לעיתים קרובות ע"י לוחמי דאע"ש,¹⁵⁷ סובלים ממחסור במזון ומים¹⁵⁸ ומהשפלות חוזרות ונשנות.¹⁵⁹

יחס דאע"ש לילדים יזידים בני למעלה משבע

שבועיים לאחר ההתקפה של דאע"ש על סינג'אר החלו הלוחמים להפריד את הילדים מעל גיל שבע מהאימהות מאתרי ההחזקה השונים (יוצא דופן הוא הכפר קוצ'ו שם הם הופרדו כבר למחרת כיבושו ב-16 לאוגוסט 2014).¹⁶⁰

בנים למשפחות שהמירו את דתן נשלחו יחד עם המשפחה לכפרים שתוארו בפרק על הגברים. ילדים אלו לא נלקחו לאימון עד אפריל או מאי 2015 כאשר דאע"ש פינה את הכפרים.¹⁶¹

¹⁴⁰ שם, עמ' 14, פי 63.
¹⁴¹ שם, עמ' 14, פי 64.
¹⁴² שם, עמ' 14, פי 65.
¹⁴³ שם, עמ' 14, פי 66.
¹⁴⁴ שם, עמ' 14, פי 67.
¹⁴⁵ שם, עמ' 14, פי 68.
¹⁴⁶ שם, עמ' 15, פי 69.
¹⁴⁷ שם, עמ' 15, פי 70.
¹⁴⁸ שם, עמ' 15, פי 71.
¹⁴⁹ שם, עמ' 15, פי 72.
¹⁵⁰ שם, עמ' 15, פי 73.
¹⁵¹ שם, עמ' 15, פי 74.
¹⁵² שם, עמ' 15, פי 76.
¹⁵³ שם, עמ' 17, פי 81.
¹⁵⁴ שם, עמ' 17, פי 82.
¹⁵⁵ שם, עמ' 17, פי 83.
¹⁵⁶ שם, עמ' 17, פי 84.
¹⁵⁷ שם, עמ' 17, פי 85.
¹⁵⁸ שם, עמ' 17, פי 86.
¹⁵⁹ שם, עמ' 17, פי 87.
¹⁶⁰ שם עמ' 18, פי 90.
¹⁶¹ שם עמ' 18, פי 91.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

ילד יזידי שעובר את גיל שבע מופרד מאמו.¹⁶² לוחמי דאע"ש אינם מנסים להסתיר את סיבת ההפרדה והם אמרו לא מעט פעמים לנשים שילדיהם נלקחו ללמוד להיות מוסלמים ולהתאמן כלוחמי דאע"ש.¹⁶³

הילדים נלקחים למספר מחנות אימונים בעיראק ובסוריה, רבים מהם בנינים ששימשו בעבר כבתי ספר. הילדים נרשמים ומקבלים שמות מוסלמיים.¹⁶⁴ הילדים עוברים שטיפת מוח ואימון צבאי ע"י מדריכים מדאע"ש.¹⁶⁵ במחנות אלו נחקק העבר היזידי של הילדים ונכפת עליהם זהות חדשה. תהליך זה אינו תוצר לוואי כי אם מטרה בפני עצמה.¹⁶⁶ לאחר האימון הילדים נשלחים למשימות כחלק מדאע"ש.¹⁶⁷

הרס מקדשים וקברי קדושים יזידים בידי דאע"ש

הדו"ח מונה שמות של אתרים קדושים שהוחרבו ע"י דאע"ש מידי לאחר הכיבוש של אוגוסט 2014.¹⁶⁸ כמו כן מציין הדו"ח כי בתי היזידים סומנו כדי להבדילם מבתיהם של שכניהם הערבים. לאחר מכן נבזזו הבתים וחלקם הוחרבו.¹⁶⁹

¹⁶² שם, עמ' 18, פי 92.
¹⁶³ שם, עמ' 18, פי 93.
¹⁶⁴ שם, עמ' 19, פי 94.
¹⁶⁵ שם, עמ' 19, פי 95.
¹⁶⁶ שם, עמ' 19, פי 96.
¹⁶⁷ שם, עמ' 19, פי 97.
¹⁶⁸ שם, עמ' 19, פי 98.
¹⁶⁹ שם, עמ' 19, פי 99.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

נספח ג' - הניתוח משפטי

רצח עם

1. האם היזידים “קבוצה מוגנת”?

אל היזידים מתייחסים לרוב כאל קבוצה אתנו-דתית, כאשר לגבי האתניות של הקבוצה קיימת מחלוקת פנימית אף בקרב הקהילה עצמה כאשר חלקם רואים את עצמם ככורדים בעלי אמונה יזידית ומפרידים את עצמם כקבוצה אתנית רק בהקשר של הרדיפות שהם סובלים מהן. לגבי היות הקבוצה בעלת דת ייחודית אין מחלוקת. קבוצות דתיות ואתניות- שתיהן מוגדרות כקבוצות מוגנות ע"י אמנת האו"ם.¹⁷⁰

המסורת המשפטית של הטריבונלים הפליליים הבינלאומיים לרואנדה (ICTR) ויוגוסלביה לשעבר (ICTY) קובעת כי ניתן להתייחס בקביעת הקבוצה המוגנת גם לאמונתם של המקרבים על מנת לקבוע האם הקורבנות הינם קבוצה מוגנת. דאע"ש חוזרים ומתייחסים לאמונה היזידית כבסיס לתקיפה וההתעללות בהם. אנשי דאע"ש מתייחסים ליזידים כ"כופרים מלוכלכים". דאע"ש אינם מתייחסים ל"יזידיות" כזהות בלתי ניתנת לשינוי וכופים המרת דת. ניתן להסיק מכך שהם רואים ביזידים קבוצה דתית. החלטת דאע"ש לא לכבד את המרת הדת, נובעת ככל הנראה מהבנה כי ההמרה הייתה מתוך אינוס.

“הוועדה קובעת, על בסיס הגדרות אויביקטיביות וסובייקטיביות, כי היזידים הם קבוצה דתית מוגנת כמשמעותו בסעיף 2 של האמנה למניעת רצח עם.”¹⁷¹

2. האם דאע"ש ביצעו אחד או יותר מהמעשים האסורים כלפי היזידים

א. הריגת חברים בקבוצה היזידית המוגנת

הוועדה חוזרת לרצח בסינג'ר ומציינת כי לוחמים שבאו מתחומי סוריה השתתפו בהרג, כמו כן מציינת הוועדה את רצח השבויים בעיראק ובסוריה.¹⁷² באוגוסט 2014 נרצחו מאות גברים שסירבו להמיר את דתם או נתפסו עם נשק. ב-16.8.2014 נטבחו נשים מבוגרות בקוצו.¹⁷³ למעשי רצח אלו יש מספר עדויות ראיה ושמיעה בנוסף למציאתם של קברי אחים לקורבנות הרצח.¹⁷⁴

רוב מעשי הרצח נעשו בעיראק, אולם קיימות עדויות גם למעשי רצח שנעשו ביזידים ע"י אנשי דאע"ש בסוריה.¹⁷⁵ בנוסף לכך מספר נשים יזידיות התאבדו בשבי לפני שהספיקו למכור אותן. מסורת המשפט של ICTY גורסת כי ההתאבדות של אדם עשויה להיחשב כהריגה במקרים בהם מעשיו ו/או הזנחתו של הנאשם “הניעו את הקורבן לנקוט בפעולות אשר הביאו למותו, וכי התאבדותו הייתה תכלית הפעולה, או הייתה פעולה של סוג שאדם סביר יכול היה לחזות כתוצאה מכך.”¹⁷⁶

הוועדה מסיקה כי דאע"ש רצחו את חברי הקבוצה הדתית היזידית המוגנת.¹⁷⁷

170 שם עמ' 20, פ' 101-103.
171 שם עמ' 20, פ' 105.
172 שם עמ' 21, פ' 106.
173 שם, עמ' 21, פ' 107.
174 שם, עמ' 21, פ' 108.
175 שם, עמ' 21, פ' 109.
176 שם עמ' 21, פ' 110.
177 שם, עמ' 21, פ' 111.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

ב. גרימת נזק חמור, בגוף או בנפש, לאנשים הנמנים עם הקבוצה היזידית המוגנת

התנהגות המובילה לנזקים גופניים או נפשיים חמורים “עשויים לכלול, אך אינם מוגבלים בהכרח, למעשי עינויים, אונס, אלימות מינית או יחס בלתי אנושי או משפיל”. הפגיעה הגופנית או נפשית אינה צריכה להיות קבועה או בלתי ניתנת לריפוי.¹⁷⁸

אונס ואלימות מינית ובכלל זה עבדות מינית -

ה- ICTR קבע כי אונס ואלימות מינית מהוות פגיעה גופנית ונפשית חמורה - וכתוצאה מכך, אם בוצע בכוונה להרוס, בכולה או בחלקה, קבוצה מוגנת- מהווה רצח עם.¹⁷⁹

קיימת כמות עצומה של עדויות וראיות לכך שאנשי דאע”ש אונסים נשים יזידיות וילדות מגיל 9. בנוסף לכך הנשים היזידיות חשופות לאלימות מינית והן למעשה במצב של שיעבוד מיני (מושג זה מוגדר באמנת רומא בסעיף 7(1)(g) ומוכר בה כפשע נגד האנושות). הדוח שב ומפרט את אופני המכירה והקניה של הנשים היזידיות וכולל את היחס אותו הן מקבלות למסגרת ההגדרה של שיעבוד מיני.¹⁸⁰

הוועדה קובעת כי האלימות המינית הנעשית על ידי דאע”ש נגד הנשים והילדות היזידיות, והפגיעה הגופנית והנפשית הרצינית שהיא מחוללת, הינה צעד “ברור בתהליך של השמדת ... הקבוצה - ההשמדה של הרוח, של הרצון לחיות, של החיים עצמם”.¹⁸¹

שיעבוד -

שיעבוד מוכר כפשע נגד האנושות ומוגדר ע”י אמנת רומא בסעיף 7(1)(c). אנשי דאע”ש כופים על נשים עבודה בעבודות בית ועל גברים שנשבו עבודות כפיה בפרויקטים שונים. נשים וילדות נמכרות ונשללת מהן כל אוטונומיה. מופעלים נגדן אמצעי שליטה פסיים ופסיכולוגים. גברים ונשים המסרבים לעבוד בעבודות הכפיה מוכים. דאע”ש ולוחמיו ממשיכים לשעבד יזידים, באופן הגורם להם נזק גופני ונפשי רציני. המעשים שבבסיס השעבוד הם צעדים המצטברים לכדי חורבן הפרט, ובסופו של דבר הקבוצה.¹⁸²

עינויים ויחס בלתי אנושי ומשפיל -

כאשר נישבו, סבלו נשים וילדים יזידים מפגיעה נפשית חמורה מעצם ההפרדה מהגברים ומשום שאולצו לצפות ברציחתם או לחילופין בהעברתם למקום לא נודע. נשים וילדות הוכו אם נאבקו במעשי אונס, אם לא ביצעו מטלות שהוטלו עליהן, אם ניסו לברוח או למנוע את הפרדת ילדיהן מעליהן. צער רב נגרם לאימהות יזידיות שבנותיהן נמכרו כשפחות מין ובניהן נלקחו לשיטפת מוח וגויסו לכוחות דאע”ש. לחלק מהנשים שאינן יודעות מה עלה בגורל ילדיהן הטראומה ממשיכה. הוועדה קובעת טראומות אלו בגדר עינוי הגורם נזק גופני ונפשי חמור.¹⁸³

178 שם, עמ' 22, פ' 112.

179 שם, עמ' 22, פ' 113.

180 שם, עמ' 24-22, פ' 114-122.

181 שם, עמ' 24, פ' 123.

182 שם, עמ' 25-24, פ' 125-128.

183 שם, עמ' 25, פ' 129-130.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנשי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

יחסם של אנשי דאע"ש לנשים וילדות יזידיות כאל רכוש, מהווה יחס בלתי אנושי ומשפיל.¹⁸⁴

הכאתם של ילדים, חשיפתם להתעללות המינית אותה עוברות אימהותיהן, למכירתן של אחיותיהם ולגיוס הכפוי של אחיהם, האימוץ להורגם ולמכרם וההתייחסות אליהם כאל “כופרים טמאים” מהווים עינוי ויחס בלתי אנושי ומשפיל הגורם לפגיעה פיזית ונפשית חמורה.¹⁸⁵

גם ההפרדה, שטיפת המוח והאימוץ הצבאי הכולל הכאה, אימון לפגועי התאבדות וצפייה בסרטוני תעמולה של דאע"ש, שעוברים ילדים מעל גיל 7 והשימוש שדאע"ש עושים בהם בפעולות איבה, מהווים פגיעה פיזית ונפשית חמורה שתכליתה השמדת הזהות של הילדים היזידים.¹⁸⁶

טרנספר כפוי –

העברת יזידים לנקודות ריכוז ראשוניות ושניות, בנוסף להעברתן של נשים וילדים לאחר מכירתם באופן חוזר ונשנה, מהווה פגיעה נפשית חמורה.¹⁸⁷

בהתבסס על ההתנהלות שתוארה לעיל, קובעת הוועדה כי דאע"ש ביצע וממשיך לבצע, את המעשה האסור של גרימת חבלה חמורה או נזק נפשי לקבוצה הדתית המוגנת היזידית.¹⁸⁸

ג. העמדת הקיבוץ בכוונה תחילה בתנאי-חיים שיש בהם כדי להביא לידי השמדתו הגופנית, כולו או מקצתו

לאחר המתקפה של ה-3 באוגוסט 2014 מנעו אנשי דאע"ש מהיזידים שברחו להר סינג'ר את הירידה מההר, זאת בזמן שהטמפרטורה היתה מעל 50 מעלות צלסיוס. בנוסף הפציצו לוחמי הארגון מטוסים שניסו לספק מזון ומים לנצורים ומסוקים שניסו לחלצם.¹⁸⁹

לפי ICTR ובית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) גם אונס יכול להיכלל, בתנאים מסוימים, לקטגוריית מעשים אלו.¹⁹⁰ הוועדה טוענת כי האונס החוזר ונשנה של נשים וילדות בתנאי עבדות מינית, שסבלו לפעמים ממאות מעשי אונס, בתוך הקונטקסט שבו הן גם מקבלות מעט מזון ומים, לא מקבלות טיפול רפואי ומוכות כאשר אינן מצליחות לבצע הוראות, נעשה בידי אנשי דאע"ש מתוך מודעות וכוונה שתנאים אלו, בעיקר כאשר ילדות סובלות מהם לאורך זמן, יביאו למותן של נשים וילדות יזידיות.¹⁹¹

הוועדה קובעת כי דאע"ש ביצעו את המעשה האסור של העמדת השבויות היזידיות בכוונה תחילה בתנאי-חיים שיש בהם כדי להביא לידי השמדתן הגופנית, כולן או מקצתן.¹⁹²

ד. קביעת אמצעים שכוונתם למנוע את הילודה בקיבוץ

184 שם, עמ' 25, פ' 131.
185 שם, עמ' 126, פ' 132.
186 שם, עמ' 26, פ' 133.
187 שם, עמ' 26, פ' 134-135.
188 שם, עמ' 26, פ' 136.
189 שם, עמ' 26, פ' 138.
190 שם, עמ' 27, פ' 139.
191 שם, עמ' 27, פ' 140.
192 שם, עמ' 27, פ' 141.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

צעדים שנועדו למנוע לידות בתוך הקבוצה כוללים: אונס, השחתה מינית, עיקור, שימוש כפוי באמצעי מניעה, הפרדה בין המינים, איסור נישואים, הכנסת אישה להריון באופן ששולל את הזהות הקבוצתית של הילוד וטראומה נפשית וכתוצאה מכך חוסר רצון להתרבות.¹⁹³

המעשה הראשון שדאע"ש עשו באוגוסט 2014 היה הפרדה של הנשים והגברים היזידים. מאז מוחזקות הנשים בהפרדה מגברים יזידים.¹⁹⁴ לפי הדת היזידית, על שני ההורים להיות יזידים על מנת שהילוד יהיה יזידי ולא ניתן להמיר את הדת לתוך היזידיות. ההפרדה הנ"ל אינה מאפשרת לידות בתוך הקבוצה.¹⁹⁵

אונס יכול להיות אמצעי למניעת ילודה אם הוא מביא את הנאנסת, עקב הטראומה או המסורת הקבוצתית, להימנע מהבאת ילדים לאחר מכן. המטפלים בניצולות היזידיות מוסרים כי ניכר שהנשים הנאנסות מבקשות שלא להינשא ולא ליצור מגע מיני עם גברים. לכן מעשי האונס של אנשי דאע"ש בנשים היזידיות גם הם נופלים תחת הגדרת המעשה של מניעת ילודה.¹⁹⁶

הוועדה קובעת כי דאע"ש ביצעו ועדין מבצעים את המעשה האסור של קביעת אמצעים שכוונתם למנוע את הילודה בקרב היזידים.¹⁹⁷

ה. העברת ילדי הקיבוץ לקיבוץ אחר בדרך כפייה.

דאע"ש מעבירים ילדות יזידיות מעל גיל 9 ע"י מכירתן כשפחות מין וילדים יזידים מעל גיל 7 ע"י שליחתן למחנות האימונים שם הם "לומדים" כיצד להיות מוסלמים על פי הפרשנות של דאע"ש.¹⁹⁸ ע"י ניתוקם של הילדים מהקהילה היזידית מנסים דאע"ש להרוס את הזהות של הילדים כיזידים. בעוד מהילדות נמנעת האפשרות לקיים פרקטיקות יזידיות הבנים עוברים שטיפת מוח לאמץ את האידיאולוגיה של דאע"ש.¹⁹⁹

הוועדה קובעת כי דאע"ש ביצעו ועדין מבצעים את המעשה האסור של העברת הילדים היזידים בכפייה לקבוצה אחרת.²⁰⁰

3. האם דאע"ש ביצעו את המעשים האסורים בכוונה להשמיד את היזידים כולם או חלקם?

את הכוונה ניתן להסיק ממעשים סיסטמטיים של הפליית הקבוצה המדוברת ומאמירות של הרוצחים.²⁰¹

במאמר שכותרתו "תחיית העבדות בשעה זו" שפורסם במגזין דאע"ש באנגלית (dabiq) אשר פורסם לפני ההתקפה על סינג'אר, ביקשו אנשי דאע"ש לקבוע מהו היחס הראוי ליזידים- "בכיבוש אזור סינג'אר, ניצבת המדינה האיסלמית בפני האוכלוסייה היזידית, מיעוט פגאני שקיים באזור עיראק ואשאם (סוריה) מזה עידנים. קיומם המתמשך עד עצם ימים אלו הינו נושא שמוסלמים ישאלו עליו ביום הדין..."²⁰²

193 שם, עמ' 27, פ' 142.
194 שם, עמ' 27, פ' 143.
195 שם, עמ' 27, פ' 144.
196 שם, עמ' 27, פ' 145.
197 שם, עמ' 28, פ' 146.
198 שם, עמ' 28, פ' 147.
199 שם, עמ' 28, פ' 148.
200 שם, עמ' 28, פ' 149.
201 שם, עמ' 28-29, פ' 150-152.
202 שם, עמ' 29, פ' 153.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנשי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

על פי אותו המאמר יש להתייחס ליזידים בשונה מהיהודים והנוצרים שיכולים לשלם מס ג'יהאד, ואת נשותיהם ניתן לשעבד בניגוד לנשות היהודים והנוצרים שיכולות לחזור בתשובה (להתאסלם) או להיות מוצאות להורג. את הנשים יש לחלק בין לוחמי דאע"ש שהשתתפו בקרב לאחר “הפרשת” חמישית מהן לרשויות המדינה האיסלמית.²⁰³

אנשי דאע"ש קבעו מדיניות מוקדמת ביחס ליזידים ודאגו שכל לוחמיהם יפעלו לפי מדיניות זאת, מעבר לכך הושקעו מאמצים לוגיסטיים נרחבים על מנת להפעיל מדיניות זאת ולוחמי דאע"ש בכל הגזרות בסינג'אר פעלו באותו אופן.²⁰⁴ בנוסף לכך, מהשמדת המקדשים וקברי הקדושים היזידים ניתן להסיק (כפי שפסק בעבר הICTY, פסיקה שאומצה ע"י הICJ) את הכוונה להשמיד קבוצה זו.²⁰⁵

מרגע הכיבוש של סינג'אר התמקדו אנשי דאע"ש ברדיפת היזידים כיזידים, גברים ונערים שלא המירו את דתם נרצחו, כך או כך מדובר בהשמדתם כיזידים. ילדים נלקחו ל“חינוך” כמוסלמים.²⁰⁶ נשים שהיו בשבי דאע"ש מעידות כי במקומות הריכוז היו רק יזידיות.²⁰⁷ לפי הדוח אף קבוצה אחרת ברחבי סוריה ועיראק לא “זכתה” ליחס דומה מאנשי דאע"ש.²⁰⁸

הוועדה קובעת לאור ההצהרות והמעשים של דאע"ש, כי המעשים האסורים שביצעו אנשי דאע"ש ביזידים כקבוצה, נעשו מתוך כוונה להשמיד את הקבוצה כולה או חלקה ולכן אנשי דאע"ש ביצעו ועודם מבצעים רצח עם ביזידים.²⁰⁹

פשעים נגד האנושות

ברצח הילדים, הנשים והגברים היזידים מבצע דאע"ש את הפשעים נגד האנושות רצח והשמדה. בשעבודן המיני של נשים וילדות יזידיות מבצע דאע"ש את הפשעים נגד האנושות עבדות מינית, אונס, אלימות מינית, שיעבוד, עינוי, מעשים לא אנושיים אחרים ודיכוי חמור של החירות. באילוף הגברים והנערים היזידים לעבוד בשירות הארגון ובהכאת המסרבים הוא מבצע את הפשעים נגד האנושות עבדות, עינויים ומעשים בלתי אנושיים אחרים. מעשים אלו נעשו באופן מפלה על בסיס הדת של הקורבנות ולכן מוגדרים גם כפשע נגד האנושות רדיפה.²¹⁰

פשעי מלחמה

האוכלוסייה היזידית האזרחית שלא לקחה חלק בלחימה היתה קבוצת הקורבן המרכזית של פשעי דאע"ש. דאע"ש ביצעו את פשע המלחמה של תקיפת אוכלוסייה אזרחית.²¹¹ בהורגם את השבויים והשביות היזידיות ביצעו אנשי דאע"ש את פשע המלחמה רצח.²¹² העברת הנשים היזידיות לסוריה, ובכלל זה ניצולן המיני, נעשה בהקשר של פעולה צבאית ולכן מהווה פשע מלחמה. במכירת הנשים ובשעבודן המיני ביצעו ועדיין מבצעים אנשי דאע"ש את פשעי המלחמה אונס, אלימות מינית ועבדות מינית.²¹³ בנוסף לכך היחס אותו מקבלות הנשים ובכלל זה כל המעשים שנסקרו להלן מהווים גם את הפשעים עינויים, יחס

203 שם, עמ' 29, פ' 154.

204 שם, עמ' 29-30, פ' 155-156.

205 שם, עמ' 30, פ' 157.

206 שם, עמ' 30, פ' 157-160.

207 שם, עמ' 30, פ' 161.

208 שם, עמ' 30, פ' 162.

209 שם, עמ' 31, פ' 163-165.

210 שם, עמ' 31, פ' 168.

211 שם, עמ' 32, פ' 169.

212 שם, עמ' 32, פ' 170.

213 שם, עמ' 32, פ' 171.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

אכזרי ופגיעה חמורה בחירות האישית.²¹⁴ ניצולם של ילדים בגילאים 7-15 מהווה את הפשעים, שימוש, גיוס וגיוס בכפיה של ילדים.²¹⁵

פגיעה בזכויות אדם

רצח העם, הפשעים נגד האנושות ופשעי המלחמה שביצעו דאע"ש ביזידים מהווים כשלעצמם פגיעה חמורה בזכויות האדם. פשעים אלו מהווים פגיעה בזכויות לחיים, חירות וביטחון. פגיעה באיסור העינויים ההתאכזרות וביצוע מעשים לא אנושיים, בחופש הדת והאמונה ובאיסור העבדות. העקירה והמכירה של נשים וילדות מהווה סחר בבני אדם. גורלם הלא ידוע של אלפי גברים וילדים מהווה עקירה בכפיה.²¹⁶

214 שם, עמ' 32, פ' 172.

215 שם עמ' 32, פ' 173.

216 שם, עמ' 32, פ' 174.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

נספח ד' – פירוט המלצות הוועדה

למועצת הביטחון של האו"ם:

- א. להעביר בדחיפות את הנושא לטיפול ה-ICC או לטריבונל שיוקם אד-הוק וזאת מבלי לגרוע מהמחויבות של כל מדינה כשלעצמה בהתאם לאמנת האו"ם בדבר מניעתו וענישתו של הפשע רצח עם ותוך תשומת לב לכך שבעניינים הקשורים בסוריה ועיראק הוועדה הינה הגורם היחיד המוסמך להעביר את המצב לשיפוט.
- ב. לשקול להפעיל את סמכויות פרק 7 לאמנת האו"ם ולהכיר בכך שדאע"ש מהווים איום לשלום והביטחון הבינלאומי.
- ג. הכללת דיווחים שוטפים של וועדת החקירה בסדר היום הפורמאלי של מועצת הביטחון כולל עדכונים עתידיים על פשעי דאע"ש כנגד היזידים.
- ד. תמיכה בהמלצות הוועדה.²¹⁷

לממשלת סוריה:

- א. להשתמש בכל האמצעים הזמינים על מנת להבטיח שכל היזידים שעדין מוחזקים בשבי דאע"ש בסוריה ישוחררו במהלך מבצעים צבאיים.
- ב. להעמיד פרוטוקול לטיפול ביזידים שחולצו מאזורים בסוריה שנכבשו מדאע"ש.
- ג. לנקוט בכל האמצעים להבטחת שלומה של הקהילה היזידית בסוריה.
- ד. לוודא שהוראות האמנה למניעתו וענישתו של הפשע רצח עם מחוקקות כחוק לאומי, לפי התחייבותה על פי סעיף 5.
- ה. לאסור ולהעמיד לדין חברי דאע"ש המעורבים בפשעים שבוצעו בסוריה נגד יזידים.
- ו. לאשרר את אמנת רומא.²¹⁸

לממשלת עיראק ולממשל החבל הכורדי:

- א. לנקות אמצעים מיידים לשמר ולתעד קברי אחים במטרה לשמר ראיות לפשעי דאע"ש
- ב. הקמת פורום שבסיסו באזור דוהוק ואשר תכליתו לקדם תהליך פיוס בין הקהילה היזידית ובין מוסלמים ערבים וכורדים. פורום זה עשוי לכלול ועדת אמת בייעוץ בינלאומי, שתשאף לבסס תיעוד היסטורי, לספק לניצולים קטרזיס והזדמנות לריפוי באמצעות תיעוד סיפורם ותחשוף ותיצור דה-לגיטימציה לדאע"ש ע"י שידור והפצה של עדויות.
- ג. לערוך חקירה ציבורית ושקופה של הנסיבות שהביאו לנסיגת הפשמרנה מסינג'אר בראשית אוגוסט 2014 ולוודא כי הקהילה היזידית מעורבת ומיודעת תדיר על החקירה.
- ד. לכונן תהליך ברור ומואץ להנפקת מסמכי זיהוי עבור הקהילה היזידית שעזבה את סינג'אר, ללא עלות או במחיר מסובסד מאוד. זה כולל שינוי תקנות והנפקת מסמכי זיהוי לנשים וילדים שבני משפחותיהן נעדרים כך שבני המשפחה לא ידרשו להכריז כי בני משפחותיהן הנעדרים נהרגו.
- ה. לעבוד באופן יעיל עם הקהילה בסינג'אר כולל אלו שכרגע עקורים, על מנת ליצור מסגרת ביטחונית שתענה באופן אפקטיבי על דאגותיהם.

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

ו. לאשרר את אמנת רומא.²¹⁹

לצדדים הנלחמים בדאע”ש בסוריה ובעיראק:

- א. לשקול ברצינות תכניות חילוץ לשבויים היזידים.
- ב. לוודא תיאום בין כוחות מזוינים בינלאומיים ומקומיים במבצעים צבאיים שמטרתם אזורים בשליטת דאע”ש בהם מוחזקים שבויים יזידים.
- ג. להשתמש בכל האמצעים הזמינים על מנת להבטיח שכל היזידים שעדיין מוחזקים בשבי דאע”ש בסוריה ישוחררו במהלך מבצעים צבאיים.
- ד. להעמיד פרוטוקול לטיפול ביזידים שחולצו מאזורים בסוריה שנכבשו מדאע”ש.²²⁰

למשרד היועץ המיוחד למזכ”ל האו”ם למניעת רצח עם:

- א. לעסוק בנושא ולהביא למודעות את הגורמים והדינמיקה של פשעי דאע”ש כנגד היזידים.
- ב. להתריע בפני גורמים רלוונטים על רצח העם המתמשך.
- ג. לעודד ולהניע פעולה הולמת.²²¹

לקהילה הבינלאומית:

- א. להכיר בפשעי דאע”ש כנגד היזידים כרצח עם.
- ב. למדינות שמהוות צד באמנה למניעתו וענישתו של הפשע רצח עם, להפעיל את סעיף 8 של האמנה ולקרוא להסמכת הארגונים הרלוונטים ובכלל זה מועצת הביטחון לנקוט בפעולה שתפסיק ותמנע את רצח העם.
- ג. לספק מומחים, לפי דרישה, שיסיעו בשימור ותייעוד קברי האחים.
- ד. לספק מימון נוסף לתוכניות תמיכה פסיכו-סוציאליות בדגש על טיפול בילדים יזידים שחוו טראומה תוך שימת דגש על ההבדלים בסוגי הטראומה שחוו בנים ובנות.
- ה. לספק מימון להכשרת פסיכולוגים ועובדים סוציאליים בעיראק וסוריה.
- ו. לספק מימון לשיקום סינג’אר ומומחים שיאפשרו סילוק יעיל יותר של מטעני חבלה.
- ז. להאיץ את תהליך בקשת המקלט של קורבנות רצח העם היזידיים.
- ח. וידוא כי הוראות “האמנה בדבר מניעתו וענישתו של הפשע רצח עם”, מוכלות בדין הלאומי כפי שהמדינות החתומות מחויבות לעשות על פי סעיף 5 באמנה.²²²

לארגונים המעורבים בסיוע לעקורים היזידים:

- א. מימון וגיוס סיוע פסיכולוגי נוסף לניצולים היזידים, בדגש על תרפיה לילדים שחוו טראומה תוך שימת דגש על ההבדלים בסוגי הטראומה שחוו בנים ובנות.
- ב. לבנות ולספק תכניות אימון שתכליתה לסייע לנשים יזידיות לרכוש כלים לעצמאות כלכלית וחברתית.²²³

219 שם, עמ' 37 פ' 209

220 שם, עמ' 38, פ' 210

221 שם, עמ' 38, פ' 211

222 שם, עמ' 38, פ' 212

הוועד למאבק ברצח עם – ארגון יהודי וכלל אנושי

“ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיפור שבמלחמה וליופי שבשלום”. (אלי ויזל)

לארגונים ומדינות המעורבים בדאגה לפליטים ומבקשי מקלט יזידים:

- א. לוודא שכלל קורבנות רצח העם היזידים מזוהים ומקבלים טיפול כקבוצה פגיעה בכל הקשור בדיוור, תמיכה נפשית ותהליך קבלת המקלט.
- ב. העסיקו דוברי כורמנג'י ובמיוחד כאלו המסוגלים לדבר בדיאלקט הסינג'אלי.
- ג. קדמו מודעות ביחס למצב היזידים בקרב הסגל והקבלנים, ובכלל זה בדבר הפשעים האחרונים שבוצעו כלפיהם.
- ד. ניקטו צעדים למגר אפליה כנגד יזידים במחנות פליטים ובקהילות מארחות בהן שוהים יזידים ובכלל זה אי הבנות היסטוריות של האמונה היזידית אשר מחזקות לעיתים קרובות אפליה כזו.
- ה. הקימו מערכת דיווח ברורה לדיווח על הטרדה ופשיעה כנגד יזידים במחנות.²²⁴

לסמכויות הדת היזידית:

- א. המשיכו לקדם ולהגן על קבלת קורבנות פשעי דאע"ש בקרב שאר הקהילה היזידית.
- ב. קיימו קשר ישיר עם יזידים, בעיקר נשים וילדים שהוחזקו בידי דאע"ש, החיים במחנות העקורים בצפון עיראק ובמחנות הפליטים.²²⁵

לאסיפה כללית של האו"ם:

- א. להכליל דיווחים שוטפים של וועדת החקירה בסדר היום הפורמאלי של מועצת הביטחון כולל עדכונים עתידיים על פשעי דאע"ש כנגד היזידים.²²⁶

למועצת זכויות האדם של האו"ם:

- א. לדרוש הערכה עדכנית של צרכים וסדרי עדיפויות של הקהילה היזידית, בתשומת לב ייחודית לדעותיהן של נשים.
- ב. לדרוש עדכונים נוספים על מצבן של קבוצות וקהילות הנרדפות ע"י דאע"ש ובעיקר על היזידים.²²⁷

223 שם, עמ' 39, פ' 213.
224 שם, עמ' 39, פ' 213.
225 שם, עמ' 39, פ' 214.
226 שם, עמ' 39, פ' 215.
227 שם, עמ' 39, פ' 216.